

Sisällys

Lukijalle.....	4
Toimittajat.....	5
Kirjoittajat.....	6

I Johdanto

1. Mitä ovat sydänsairaudet?

Sairaudet, aiheuttajat ja oireet

1.10 Sydänsairaudet ja niiden syyt.....	22
1.15 Sydänsairauden puhkeaminen ja oireet.....	23
1.20 Perinnöllisyyden merkitys sydänsairauksissa.....	24

Hoito

1.30 Sydänsairauksien hoitomahdollisuudet.....	25
1.40 Sydänsairauksien lääkehoito.....	26
1.50 Sydänsairauksien katetri- ja leikkaushoito.....	27
1.60 Tahdistinhoito.....	28

Vaikutukset ja kustannukset

1.70 Sydänsairauden vaikutukset elämään.....	29
1.80 Sydän- ja verisuonisairauksien kansanterveydellinen merkitys.....	29

Tutkimusmenetelmien ja hoidon kehitys

1.90 Sydänsairauksien tutkimusmenetelmien ja hoidon kehitys.....	32
--	----

2. Sydänterveyden edistäminen

2.10 Sydänsairauksien ehkäisyn mahdollisuudet.....	38
2.20 Sydänterveyden edistämisen keinot.....	39
2.30 Sydänsairauksien vaaratekijöiden hallinta.....	42
2.40 Sydänsairauden ehkäisyyn ja omahoitoon sitouttaminen.....	43

3. Sydämen ja verenkierron toiminta

3.10 Verenkiertoelimistön rakenne ja tehtävät.....	46
3.20 Sydämen sähköinen toiminta.....	48
3.30 Sydänlihaksen rakenne ja toiminta.....	50
3.40 Sydämen pumppaustoiminta.....	52
3.50 Sydänäänet.....	55
3.60 Sydämen toiminnan säätely.....	56
3.70 Verisuonisto.....	60
3.80 Sepelvaltimokierto ja sepelvaltimoiden rakenne.....	61
3.90 Sepelvaltimoverenkierron toiminta.....	64

II Elintavat ja sydän-terveys

4. Ravinto ja sydän

Ravinnon terveysvaikutukset

4.10 Ruokavalion merkitys sydänsairauksien ehkäisyssä.....	69
4.15 Sydämelle terveellinen ruokavalio.....	69
4.20 Elintarvikkeiden ravintoarvo-merkinnät ja terveysvaikutteiset elintarvikkeet.....	71

Eri ravintoaineiden ja kuidun merkitys

4.30 Ravintorasvat ja sydän.....	72
4.35 Hiilihydraatit, kuitu ja glykemia-indeksi.....	73
4.40 Ravintoainetiheys, kivennäisaineet ja vitamiinit.....	75

Kahvi ja energiajuomat

4.45 Kahvin vaikutus sydänterveyteen.....	77
4.50 Energiajuomien haitat sydänterveydelle.....	77

5. Liikunta ja sydän

5.10 Liikunnan vaikutukset sydämeen ja verenkiertojärjestelmään.....	81
5.15 Liikunnan vaikutus verenpaineeseen.....	82

5.20	Sydänsairauksien vaikutus liikunnan harrastamiseen	83
Sepelvaltimotauti		
5.25	Liikunta sepelvaltimotaudin ehkäisijänä	85
5.30	Liikunta sepelvaltimotaudin hoidossa	86
Sydämen vajaatoiminta		
5.35	Liikunta ja sydämen vajaatoiminta	89
5.40	Vajaatoimintapotilaalle sopiva harjoittelu	91
Rytmihäiriöt		
5.45	Liikunta ja rytmihäiriöt	93
5.50	Liikunta ja eteisperäiset rytmihäiriöt	95
5.55	Liikunta ja kammioeräiset rytmihäiriöt	95
5.60	Miten rytmihäiriöpotilas voi liikkua?	96
5.65	Kilpaurheilu ja rytmihäiriöt	96
Sydänlihassairaudet		
5.70	Liikunta ja sydänlihassairaus	98
Urheilu ja sydän		
5.75	Kilpaurheilijoiden ja aktiivisesti kuntoilevan sydäntutkimukset	99
5.80	Urheilijasydän	100
5.85	Urheilijasydän vai sydänsairaus?	101
6. Päihteet ja sydän		
Alkoholi		
6.10	Alkoholi ja sydänsairaudet	105
Tupakka ja nikotiini		
6.20	Tupakka- ja nikotiinituotteiden sydänhaitat	107
6.30	Tupakoinnin lopettamisen vaikutus sydänsairauden vaaraan	109
6.40	Tupakoinnin lopettaminen	109
6.50	Nikotiinikorvaushoito	110
6.60	Tupakoinnin lopettamista tukevat lääkkeet	111
Huumeet ja doping		
6.70	Huumeet ja sydän	112
6.80	Doping ja sydän	114

III Tutkiminen

7. Sydänsairauksien oireet ja potilaan tutkiminen

Tutkimukset

7.10	Sydänsairauksien tutkimisen periaatteet	119
7.20	Sydänoireisen potilaan jatkotutkimusten tarve	121
7.30	Tutkimukset sydänsairauksien seurannassa	122

Oireiden arviointi

7.40	Sydänperäiset oireet ja niiden arviointi	124
7.50	Rintakipuoireen paikantuminen ja syyt	129

8. Perustutkimukset sydänsairauden tunnistamisessa ja seurannassa

8.10	Sydänpotilaan kliininen tutkimus	134
8.15	Sydänfilmi eli EKG	135
8.20	Kaikututkimus	138
8.25	Rasituskoet	142
8.30	EKG:n vuorokausirekisteröinti ja oirejohteinen rekisteröinti	144
8.35	Älykellot sydänoireiden selvittelyssä ja seurannassa	146
8.40	Verenpaineen vuorokausirekisteröinti	148
8.45	Ortostaattinen koet	149
8.50	Kallistuskoet	149
8.55	Karotistesti	150
8.60	Geenitestien hyödyntäminen sydänsairauksien hoidossa	151

9. Sydämen kajoamattomat kuvantamistutkimukset

9.10	Sydämen kajoamattomien kuvantamistutkimusten merkitys	154
9.20	Kaikututkimus ruokatorven kautta	155
9.30	Sydämen tietokonekerroskuvaus	157
9.40	Sydämen perfuusiotutkimukset	159
9.50	Sydämen PET-kuvaus	161
9.60	Sydämen magneettikuvaus	161

10. Sydämen kajoavat tutkimukset	
10.10 Ihonalainen rytmivalvuri	168
Sydänkatetrointi	
10.15 Sydänkatetrointi	169
Sepelvaltimon varjoainekuvauus	
10.20 Sepelvaltimon varjoainekuvauksen aiheet, kiireellisyys ja suunnittelu	171
10.25 Sepelvaltimon varjoainekuvauksen kulku ja tutkimustulokset	173
10.30 Sepelvaltimoiden varjoaine- kuvauksen komplikaatiot	175
Elektrofysiologinen tutkimus	
10.35 Elektrofysiologinen tutkimus	177
10.40 Elektrofysiologinen tutkimus ja tulosten arviointi	178
10.45 Elektrofysiologinen tutkimus ja diagnostiset ongelmat	180
10.50 Elektrofysiologinen tutkimus ja erityisryhmät	181
Muut tutkimukset	
10.60 Sydänlihaksen koepala	182
10.65 Sydänpussipunktio	184

IV Hoitoperiaatteet

11. Sydänsairauksien hoidon järjestäminen	
11.10 Sydänpotilaan hoidon järjestämisen tavoitteet ja periaatteet	189
11.20 Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyökäytännöt	191
11.30 Sydänpotilaan sairaalasta kotiuttaminen ja ohjaus	194
Digitaaliset hoito- ja palvelupolut	
11.40 Digitaaliset hoito- ja palvelupolut sydänpotilaiden hoidossa	196
11.50 Digitaalisen hoitopolun aiheuttamat huolet ja rajoitteet	199

12. Sydänsairauksien lääkehoidon periaatteita

12.10 Lääkehoidon merkitys sydänsairauksissa	203
Hoidon toteutus	
12.15 Sydänsairauksien lääkehoidon toteutus	205
12.20 Sydänpotilaan monilääkityksessä huomioon otettavia asioita	206
12.25 Lääkkeiden haittavaikutukset ja muut ongelmatilanteet	207
12.30 Sydänlääkkeiden vasteen farmakogeneettinen vaihtelu	209
12.35 Sydänlääkkeiden yhteisvaikutukset muiden lääkkeiden kanssa	212
12.40 Sydänpotilaan kipu- ja tulehduslääkkeiden käyttö	212
12.45 Psykykenlääkkeet ja sydän- sairaudet	214
12.50 Psykykenlääkkeiden farmakologinen mekanismi sydänhaitoille	215
Yhteisvaikutukset	
12.55 Alkoholi ja sydänlääkkeet	217
12.60 Luontaistuotteet ja sydän- sairaudet	217

13. Arjessa selviytyminen ja hoidossa jaksaminen

13.10 Paluu arkeen sairastumisen jälkeen	220
13.20 Sydänsairaus ja mielen hyvinvointi	221
13.30 Sydänpotilaan perheen selviytyminen	222
13.40 Matkustaminen ulkomaille	222
13.50 Veren hyytymistä estävä lääkehoito ja matkailu	223
13.60 Sydänsairaudet ja seksuaalisuus	224
13.70 Saunomisen ja uimisen vaikutus sydänsairauteen	225

V Ajoterveys, toiminta- ja työkyky, sosiaaliturva

14. Ajoterveys

- 14.10 Sydänsairauksien vaikutus ajoneuvon hallintaan 229
- 14.20 Sydänpotilaan ajokyvyn arviointi 231

15. Kuntoutus, toiminta- ja työkyky sekä palveluskelpoisuus

Kuntoutus

- 15.10 Sydänkuntoutuksen merkitys ja muodot 237
- 15.20 Sydänkuntoutuksen vaihtoehtoja 237
- 15.30 Ammatillinen kuntoutus 239

Toimintakyvyn arviointi eri sydänsairauksissa

- 15.40 Sydänpotilaan toiminta- ja työkyvyn arvioinnin lähtökohdat ja perusteet 240
- 15.50 Sydänpotilaan toimintakyvyn tutkiminen 241
- 15.60 Sepelvaltimotautipotilaan toimintakyvyn arviointi ja tukeminen 244
- 15.70 Rytmihäiriö- ja tahdistinpotilaan toimintakyvyn arviointi 245
- 15.80 Toimintakyvyn arviointi läppävioissa 246
- 15.85 Toimintakyvyn arviointi synnynnäisissä sydänvioissa 246
- 15.90 Toimintakyky sydänlihassairauksissa ja sydämen vajaatoiminnassa 247

Palveluskelpoisuus

- 15.95 Sydänsairauden huomioiminen palveluskelpoisuuden arvioinnissa 247

16. Sosiaaliturva

- 16.10 Toimeentulo kuntoutuksen aikana 254
- 16.20 Lääkekorvaukset 254
- 16.30 Hoito- ja matkustuskorvaukset 256

- 16.40 Kotona selviytymisen ja omaishoidon tuki 257
- 16.50 Hoitotuki ja vammaistuki 258
- 16.60 Liikkumisen tukeminen 259
- 16.70 Toimeentulo sairauden aikana, työkyvyttömyys ja eläketurva 259
- 16.80 Sydänsairaus verotuksessa 260

VI Iäkäs sydänpotilas

17. Iäkkään sydänpotilaan tutkiminen ja hoito

- 17.05 Ikääntyminen ja sydänsairaudet 266

Hoitoperiaatteet

- 17.10 Ikääntyneiden sydänsairauksien tutkiminen 266
- 17.15 Iäkkään sydänsairauden hoidossa huomioitavia asioita 267
- 17.20 Iäkkään sydänpotilaan hoitovaihtoehtoista keskusteleminen 270
- 17.25 Iäkkään sydänpotilaan lääkehoidon erityispiirteitä 272
- 17.30 Iäkkään sydänpotilaan elintapahoidon periaatteita 274
- 17.35 Iäkkään sydänpotilaan kajoavat sydäntoimenpiteet 274
- 17.40 Iäkkään sepelvaltimotautipotilaan hoitolinjat 275

Vajaatoiminta, rytmihäiriöt

- 17.45 Iäkkään läppävikojen hoitolinjat 276
- 17.50 Iäkkään sydämen vajaatoiminnan hoidon erityispiirteet 277
- 17.55 Iäkkään potilaan rytmihäiriöiden tutkimisen ja hoidon erityispiirteet 278
- 17.60 Iäkkään rytmihäiriöiden hoitolinjauksia 279
- 17.65 Iäkkään eteisvärinän hoito 282
- 17.70 Iäkkään tahdistinhoidon erityispiirteitä 284

VII Hoidossa huomioitavia tilanteita

18. Monisairas sydänpotilas

18.10 Monisairaahan sydänpotilaan hoitoperiaatteet	290
--	-----

Lihavuus

18.20 Lihavuus ja sydänsairaudet	293
--	-----

Diabetes ja metabolinen oireyhtymä

18.30 Diabetes ja sydänsairauksien riski	296
18.35 Tyypin 1 diabeteksen hoito ja sydänsairauksien ehkäisy	297
18.40 Tyypin 2 diabetes ja sydänsairaudet	298
18.45 Metabolinen oireyhtymä	301

Uniapnea

18.50 Uniapnea ja sydänsairaudet	302
--	-----

Reumasairaudet

18.60 Nivelreuma ja sydänsairaudet	305
18.65 Systeemiset sidekudossairaudet ja sydänsairaudet	306

Munuaissairaudet

18.70 Munuaissairauksien yhteys sydänsairauksiin	307
18.75 Munuaisten vajaatoimintaa sairastavan sydänsairauksien hoito	309

Psyykkiset sairaudet

18.80 Masennus ja sydänsairaudet	313
18.85 Skitsofrenia ja sydänsairaudet	313

Syöpäsairaudet

18.90 Syöpäsairauden suorat ja epäsuorat sydänvaikutukset	315
18.93 Sydänongelmien huomioiminen syövän hoidossa ja seurannassa	316
18.95 Syöpäpotilaan sydänsairauksien hoito	317

19. Raskaus ja sydänsairaudet

Hormonaalinen ehkäisy

19.10 Hormonaalinen ehkäisy ja sydänsairaudet	323
19.15 Synnynnäiset sydänviat ja raskauden ehkäisy	323

Raskauden suunnittelu ja sydänlääkkeiden käyttöperiaatteet raskauden aikana

19.20 Raskauden ja synnytyksen vaikutus verenkiertoelimistöön	324
19.25 Sydänsairaahan potilaan raskauden suunnittelu	325
19.30 Yleisimpien sydänlääkkeiden käyttö raskauden aikana	327
19.35 Kohonneen verenpaineen hoito raskauden aikana	329

Sydänsairauden hoito raskauden ja synnytyksen aikana

19.40 Sepelvaltimotauti ja raskaus	329
19.45 Rytmihäiriöt ja raskaus	330
19.50 Synnynnäiset ja hankitut sydänviat raskauden aikana	332
19.55 Tekoläppäpotilaan raskaus	333
19.60 Sydänsairaahan potilaan synnytys	334

Peripartuaalinen kardiomyopatia

19.65 Peripartuaalinen sydänlihassairaus	334
--	-----

20. Sydänsairauksien hoito elämän loppuvaiheessa

20.10 Sydänsairauksien hoitolinjauksen merkitys elämän loppuvaiheessa	337
20.20 Sydänsairaahan elämän loppuvaiheen hoitolinjaukset	338
20.30 Sydänsairauden seuranta elämän loppuvaiheessa	339

VIII Hätätilanteet

21. Sydänpysähdys ja elvytys

Elvytys

21.10 Elvytystilanteen tunnistaminen ja hätäilmoitus	345
21.20 Painelu-puhalluselvytys	346
21.30 Hoitoelvytys	348
21.40 Lapsen ja nuoren elvytys	350

Sydänpysähdys ja äkkikuolema

21.50 Sydänpysähdys ja sydänperäinen äkkikuolema	351
21.60 Hoito sydänpysähdyksen jälkeen	353

22. Sydänperäinen tajunnan häiriö ja kohtausoireet

Rintakipu-, hengenahdistus- ja tykytyskohtaukset

22.10 Äkillinen rintakipu	356
22.20 Äkillinen hengenahdistus	357
22.30 Äkillinen tykytys	359

Tajunnan häiriöt

22.35 Sydäntamponaatio	360
22.40 Tajuttomuuskohtaus	361
22.50 Verenkiertoperäinen pyörtymisen	361
22.60 Pyörtymiseen liittyvien syiden selvittäminen	365

IX Kohonnut verenpaine

23. Kohonneen verenpaineen syyt, vaikutukset ja tutkiminen

23.10 Mitä tarkoitetaan kohonneella verenpaineella?	369
23.20 Miksi kohonnutta verenpainetta pitää hoitaa?	370
23.30 Kohonneen verenpaineen seuraukset	373

Tutkiminen, mittaaminen

23.40 Kohonneen verenpaineen tutkimukset	373
--	-----

23.50 Kohonneen verenpaineen syiden selvittäminen	374
23.60 Sekundaarinen kohonnut verenpaine	375
23.70 Verenpaineen mittaaminen	376
23.80 Verenpainemittarin valinta	378

24. Kohonneen verenpaineen hoito

24.10 Kohonneen verenpaineen ehkäisy ja hoito elintavoilla	380
24.20 Kohonneen verenpaineen lääkehoito ja hoitotavoitteet	381
24.30 Verenpainelääkkeet	382
24.40 Hypertensiivinen kriisi eli verenpainekriisi	385

X Suurentunut kolesteroli ja muut rasva-aineen- vaihdunnan häiriöt

25. Rasva-aineenvaihdunta ja sydänsairaudet

25.10 Kolesteroli ja sydänsairaudet	390
25.15 Normaali rasva-aineenvaihdunta	391
25.20 Kolesterolin muodostuminen	393

Suurentuneen kolesterolipitoisuuden vaikutukset

25.25 Suurentuneen LDL-kolesterolin vaikutukset	396
25.30 Pieni HDL-pitoisuus sydänsairauden riskinä	398
25.40 Suurentunut triglyseridipitoisuus	399

Perinnölliset rasva-aineenvaihdunnan häiriöt

25.45 Rasva-aineenvaihdunta diabeteksessa ja muissa sairauksissa	400
25.50 Perinnöllinen hyperkolesterolemia (FH)	400
25.55 Perinnöllinen kombinoitu hyperlipidemia (FKH) ja jäännös-hyperlipidemia	401
25.60 Muut perinnölliset dyslipidemiat	402

26. Rasva-aineenvaihdunnan häiriöiden hoito	
26.10 Rasva-aineenvaihdunnan häiriöiden hoitoperiaatteet	404
26.20 Statiinit	406
26.30 Etsetimibi	408
26.40 PCSK9-estäjät	408
26.50 Bempedoiinihappo, fibraatit, resiinit ja omega-3-rasvahapot	

XI Sepelvaltimotauti ja sydäninfarkti

27. Sepelvaltimotaudin ilmenemismuodot ja mekanismit

27.05 Sepelvaltimotaudin vaaratekijät ja niihin vaikuttaminen	413
27.10 Sepelvaltimotaudin epidemiologia	414
27.20 Valtimon ahtautuminen ja tukkeutuminen	415
27.30 Sepelvaltimotaudin ilmenemismuodot	417
27.40 Sepelvaltimotaudista johtuvan rintakivun syntymekanismi	419
27.50 Oireeton iskemia	420
27.60 Rintakipu ilman sepelvaltimo-ahtaamaa (ANOCA ja INOCA)	421

Erityispiirteet naisilla

27.70 Sepelvaltimotauti naisilla	424
----------------------------------	-----

28. Sydäninfarkti ja muut akuutit sepelvaltimotautikohtaukset

28.10 Sepelvaltimotautikohtauksen patofysiologia	429
28.20 ST-nousuinfarktin ja ST-nousuttoman infarktin kehittyminen	432
28.30 Sydäninfarktin aiheuttamat vauriot ja toipuminen	437
28.40 Äkillinen rintakipu	438
28.50 ST-nousuinfarktin toteaminen ja hoito	439
28.60 ST-nousuttoman infarktin tai muun äkillisen sepelvaltimotautikohtauksen toteaminen ja hoito	444

28.70 Takotsubokardiomyopatia	445
28.80 Sydäninfarkti ilman sepelvaltimoahtaamaa (MINOCA)	446
28.90 Sydänvalvontahoito	448

29. Krooninen sepelvaltimo-oireyhtymä

Ilmentymät ja riskitekijät

29.10 Kroonisen sepelvaltimo-oireyhtymän ilmentymät	452
29.15 Kroonisen sepelvaltimo-oireyhtymän riskitekijät	454

Diagnostiikka

29.20 Kroonisen sepelvaltimo-oireyhtymän diagnostiikka	454
29.25 Kroonisen sepelvaltimo-oireyhtymän perustutkimukset	455
29.30 Kvantamistutkimukset kroonisen sepelvaltimo-oireyhtymän diagnostiikassa	457

Hoito

29.34 Kroonisen sepelvaltimo-oireyhtymän hoitoperiaatteet	458
29.35 Kroonisen sepelvaltimo-oireyhtymän lääkehoito	462
29.40 Valtimotautikohtauksia ehkäisevät lääkehoidot	462
29.45 Valtimotukoksia estävät lääkkeet	463
29.50 Nitraatit	465
29.55 Beetasalpaajat sepelvaltimotaudin hoidossa	466
29.60 Angiotensiinikonvertaasin estäjät ja angiotensiini II -reseptorin salpaajat	468
29.65 Kalsiuminestäjät sepelvaltimotaudin hoidossa	469
29.70 Sepelvaltimotautipotilaan kolesterolin hoito	469
29.75 Sepelvaltimotautipotilaan lääkehoidossa huomioitavia asioita	470
29.80 Lääkehoidon jatkuvuus sepelvaltimotaudissa	471
29.85 Revaskularisaation tarve kroonisessa sepelvaltimo-oireyhtymässä	472

30. Pallolaajennus ja ohitusleikkaus

30.10 Sepelvaltimoiden kajoavan hoidon tarve ja merkitys	474
--	-----

Pallolaajennus

30.20 Pallolaajennuksen kulku	475
30.30 Pallolaajennuksen haittatapahtumat	480
30.40 Sepelvaltimon uudelleenahtautuminen pallolaajennuksen jälkeen	481

Ohitusleikkaus

30.50 Ohitusleikkauksen aiheet ja esteet	483
30.60 Ohitusleikkauksen kulku	483

Toimenpiteestä toipuminen

30.70 Toipuminen sydänleikkauksesta	486
30.80 Hoito pallolaajennuksen tai ohitusleikkauksen jälkeen	487
30.90 Ohitusleikkauksen jälkeen uusiutuva rintakipuoireisto	488

XII Sydämen vajaatoiminta

31. Sydämen vajaatoiminnan syyt, ennuste ja tutkiminen

31.10 Sydämen vajaatoiminnan syyt ja mekanismit	491
31.20 Sydämen vajaatoiminnan aiheuttajat	493
31.30 Vajaatoiminnan esiintyminen ja ennuste	494
31.40 Sydämen vajaatoiminta naisilla	495

Vajaatoiminnan diagnostiikka

31.50 Vajaatoiminnan tutkimisen periaatteet ja oireiden tulkinta	496
31.60 Vajaatoiminnan tutkiminen vastaanotolla	497
31.70 Vajaatoiminnan laboratorio- ja kuvantamistutkimukset	498

32. Sydämen akuutti vajaatoiminta

32.10 Sydämen akuutin vajaatoiminnan kehittyminen	504
32.20 Sydämen akuutin vajaatoiminnan syitä	504

32.30 Sairaalahoidon tarve sydämen akuutissa vajaatoiminnassa	507
32.40 Sydämen akuutissa vajaatoiminnassa tehtävät tutkimukset	507
32.50 Sydämen akuutin vajaatoiminnan lääkehoito	508
32.60 Vajaatoiminnan laitehoidot ja muut kajoavat hoidot	510

33. Sydämen krooninen vajaatoiminta

Lääkehoito

33.10 Sydämen kroonisen vajaatoiminnan lääkehoidon periaatteet	514
33.15 Nesteenpoistolääkkeet sydämen vajaatoiminnan hoidossa	515
33.20 Reniini-angiotensiinijärjestelmän salpaajat sydämen vajaatoiminnan hoidossa	518
33.25 Beetasalpaajat sydämen vajaatoiminnan hoidossa	520
33.30 Mineralokortikoidireseptorin salpaajat	522
33.35 Angiotensiinireseptorin salpaajan ja neprilysiiniestäjän yhdistelmä	523
33.40 SGLT2:n estäjät sydämen vajaatoiminnan hoidossa	524
33.45 Muut sydämen vajaatoiminnan hoidossa käytettävät lääkkeet	525

Omahoito, seuranta ja ohjaus

33.50 Vajaatoimintapotilaan seuranta ja ohjaus	526
33.55 Vajaatoiminnan omahoito ja seurannan keskeiset periaatteet	527
33.60 Tavallisimmat vajaatoiminnan vaikeutumiseen viittaavat oireet ja merkit	528
33.65 Vajaatoiminnan lääkehoidon toteutus	530

Nesteen kertymisen estäminen

33.70 Ruokasuolan välttäminen	531
33.75 Vajaatoimintapotilaan nesteiden käytön rajoittaminen	532
33.80 Painon seuranta sydämen vajaatoiminnassa	533

33.85 Tavallisimmat nesteiden kertymisen syyt sydämen vajaatoiminnassa ... 534

34. Sydämensiirto

34.10 Sydämensiirto vajaatoiminnan hoitona ... 536

34.20 Hyljinnän esto sydämensiirron jälkeen ... 537

34.30 Sydämensiirtopotilaan infektiot ... 538

34.40 Sydämensiirtopotilaan kohonnut verenpaine ... 538

34.50 Sydämensiirtopotilaan sepelvaltimotauti ... 539

XIII Lämpäviat, sydänlihassairaudet

35. Lämpäviat

Sivuäänet

35.10 Sydämen sivuäänet ... 544

35.15 Systolinen sivuääni ... 545

35.20 Diastolinen sivuääni ... 547

35.25 Jatkuvat sydämen sivuäänet ... 547

Hiippaläpän viat

35.30 Hiippaläpän vuodon aiheuttajat, seuraukset ja oireet ... 548

35.35 Hiippaläpän vuodon tutkiminen ... 551

35.40 Hiippaläpän vuodon ennuste ja hoito ... 553

35.45 Hiippaläpän ahtauma ... 555

35.50 Hiippaläpän leikkaushoito ... 557

Aorttaläpän viat

35.55 Aorttaläpän ahtauman tutkimukset ja merkitys ... 559

35.60 Aorttaläpän ahtauman oireet ja hoito ... 560

35.65 Aorttaläpän vuoto ... 562

35.70 Aorttaläpän korvaaminen tekoläpällä ... 564

Kolmiliuska- ja keuhkovaltimoläpän viat

35.75 Kolmiliuskaläpän viat ... 566

35.80 Keuhkovaltimoläpän viat ... 567

Hoito läppäleikkauksen jälkeen

35.85 Läppäleikkauksen jälkeinen hoito ... 568

36. Sydänlihastulehdus ja endokardiitti

Sydänlihas- ja sydänpussitulehdus

36.10 Sydänlihastulehduksen aiheuttajat ... 572

36.20 Sydänlihastulehduksen oireet ja tutkiminen ... 573

36.30 Sydänlihastulehduksen hoito ... 575

36.40 Sydänpussitulehdus ... 576

36.50 Postperikardiotomiaoireyhtymä ... 577

Sarkoidoosi ja jättisolomyokardiitti

36.60 Sydänsarkoidoosi ja jättisolomyokardiitti ... 577

Endokardiitti

36.70 Endokardiitin jaottelu ja aiheuttajat ... 580

36.75 Endokardiitin diagnoosi ... 581

36.80 Endokardiitin hoito ... 583

36.85 Endokardiittiprofylaksi ... 585

37. Sydänlihassairaudet

37.10 Sydänlihassairauksien tyypit ja luokittelu ... 588

37.15 Sydänlihassairauksien perinnöllisyys ... 590

Laajentava sydänlihassairaus

37.20 Laajentava sydänlihassairaus ... 592

Paksuntava sydänlihassairaus

37.30 Paksuntavan sydänlihassairauden syntyta, oireet ja diagnoosi ... 594

37.40 Paksuntavan sydänlihassairauden hoito ja ennuste ... 596

Muut

37.50 Arytmogeeninen oikean kammion kardiomyopatia (ARVC) ... 598

37.60 Sydänlihaksen kertymäsairaudet ... 599

37.70 Sydänlihaksen sairastuminen muiden sairauksien yhteydessä ... 600

XIV Synnynnäiset sydänsairaudet

38. Synnynnäiset sydänsairaudet aikuisiässä

38.10	Synnynnäisten sydänsairauksien merkitys aikuisiässä	605
38.20	Eteisväliseinän aukko (ASD secundum)	607
38.30	Kammioväliseinän aukko (VSD)	611
38.40	Aortan koarktaatio	612
38.50	Rytmihäiriöt synnynnäisissä sydänvioissa	616
38.60	Rytmihäiriöiden tutkiminen ja hoito synnynnäisissä sydänvioissa	618
38.70	Synnynnäisten sydänsairauksien seuranta	620

XV Rytmihäiriöt

39. Rytmihäiriöiden tyypit ja hoitoperiaatteet

39.10	Rytmihäiriöiden esiintyvyys, syyt ja tyypit	629
-------	---	-----

Tunnistaminen

39.20	Rytmihäiriöiden aiheuttamat tavallisimmat oireet	630
39.30	Naisten rytmihäiriöiden erityispiirteet	633
39.40	Rytmihäiriösairauksien tutkiminen	635

Hoito

39.50	Rytmihäiriösairauksien hoitoperiaatteet	636
39.60	Rytmihäiriölääkityksen periaatteet	638
39.70	Sähköinen rytminsiirto	641

40. Lisälyönnit

40.10	Eteislisälyönnit	647
40.20	Kammiolisälyönnit	648
40.30	Kammiolisälyöntien tutkiminen	649
40.40	Kammiolisälyöntien hoito	652

41. Eteisvärinä

41.10	Eteisvärinän tyypit ja esiintyvyys	656
41.15	Eteisvärinän syntytavat ja altistavat tekijät	657

Oireet ja tunnistaminen

41.20	Eteisvärinän oireet ja seuraukset	658
41.25	Eteisvärinän toteaminen ja tutkimukset	660

Hoito

41.30	Eteisvärinän hoitoperiaatteet	663
41.35	Eteisvärinän hoitolinjan valinta: sykkeen- vai rytmihallinta	665
41.40	Äkillisen eteisvärinäkohtauksen hoito	666
41.42	Sykkeenhallinta pysyvässä eteisvärinässä	669
41.45	Rytmihallinta toistuvassa eteisvärinässä	669
41.50	Eteisvärinän kajoavat hoidot	672

Hyytymisenestolääkitys

41.60	Veren hyytymisenestolääkityksen aiheet ja toteutus eteisvärinässä	675
41.65	Suorien antikoagulanttien käyttö eteisvärinässä	678
41.70	Varfariinin käyttö eteisvärinässä	682
41.75	Asetyylisalisyylihapo (ASA) ja ADP-estäjät	684
41.80	Antikoagulaatiohoidon valinta eteisvärinässä	684
41.85	Vasemman eteiskorvakkeen sulkku	684
41.90	Eteisvärinän vaikutus päivittäiseen elämään ja työkykyyn	685
41.95	Eteisvärinäpotilaan hoidon seuranta	686

42. Muut supraventrikulaariset rytmihäiriöt

42.10	Supraventrikulaaristen takykardioiden luokittelu, tutkimus- ja hoitoperiaatteet	689
-------	---	-----

Diagnostiikka ja hoito

- 42.15 Supraventrikulaarisen takykardian diagnoosi 690
- 42.20 Supraventrikulaarisen takykardiakohtauksen hoito 694
- 42.25 Supraventrikulaarisen takykardian estohoito 694

Alatyyppejä

- 42.30 Eteis-kammiosolmukkeen kiertoaktivaatiotakykardia 695
- 42.35 Wolff–Parkinson–Whiten oireyhtymä 697
- 42.40 Kätkeytyneeseen oikorataan liittyvä takykardia 702
- 42.45 Eteistakykardiat 703

Eteislepatus

- 42.50 Eteislepatustyytit ja eteislepatuksen toteaminen 706
- 42.55 Äkillisen eteislepatuskohtauksen hoito 708
- 42.60 Eteislepatuksen estohoito ja antikoagulaation tarve 709

43. Kammioperäiset rytmihäiriöt

- 43.10 Kammiotakykardia 712
- 43.20 Terveen sydämen idiopaattinen kammiotakykardia 713
- 43.30 Muihin sydänsairauksiin liittyvä kammiotakykardia 715
- 43.40 Sairastettuun sydäninfarktiin liittyvä kammiotakykardia 717
- 43.50 Monimuotoinen (polymorfinen) kammiotakykardia 719
- 43.60 Kääntyvien kärkien kammiotakykardian hankittu muoto 720
- 43.70 Haaratakykardia 721
- 43.80 Kammiovärinä 722

44. Hitaat rytmihäiriöt

- 44.10 Hitaan rytmihäiriön oireet ja hoito 724
- 44.20 Sinussolmukkeen viat 724
- 44.30 Kammionsisäiset johtumishäiriöt 726

- 44.40 Eteis-kammiojohtumisen häiriöt 728

- 44.50 Eteis-kammiodissosiaatio ja muita hidasleyöntisiä tiloja 732

45. Perinnölliset rytmihäiriösairaudet

- 45.10 Perinnöllisten rytmihäiriösairauksien ilmenemismuodot 735
- 45.20 Pitkä QT -oireyhtymä 735
- 45.30 Katekoliamiiniherkkä monimuotoinen kammiotakykardia 737
- 45.40 Brugada oireyhtymä 738
- 45.50 Varhainen repolarisaatio-oireyhtymä 739

46. Rytmihäiriöiden katetriablaatiohoito

- 46.10 Rytmihäiriön katetriablaation aiheet ja hoidon toteutus 741
- 46.20 Katetriablaatiomenetelmät 743
- 46.30 Katetriablaatiohoidon haittatapahtumat 748
- 46.40 Hoito katetriablaation jälkeen 750

XVI Tahdistinhoito

47. Tahdistinhoidon vaikutukset

- 47.10 Tahdistuksen vaikutukset sydämen toimintaan 755
- 47.20 Sydämentahdistimen vaikutus päivittäiseen elämään 756
- 47.30 Tahdistimen huomioon ottaminen hoitotoimenpiteissä ja tutkimuksissa 758

48. Tahdistimen asennus ja tahdistinhoidon seuranta

- 48.10 Tahdistimen asennus 761
- 48.20 Tahdistimen asennukseen liittyviä haittatapahtumia 763
- 48.30 Tahdistimen pitkäaikaiskäytön aikana ilmenevät ongelmat 765
- 48.40 Tahdistinhoidon seuranta 768
- 48.50 Tahdistinhoidon etäseuranta 769

49. Hidaslyöntisyyden tahdistinhoito

49.10 Tahdistinhoidon tarve hidaslyöntisyydessä	772
49.20 Hidaslyöntisyyden tahdistin- hoidon aiheet	774
49.30 Hidaslyöntisyyden tahdistin- hoidon periaatteet	776
49.40 Tahdistintyyppit hitaan sydämen tahdistuksessa	778
49.50 Tahdistimen ohjelmointi ja toimintatapuokitus	781

50. Rytmihäiriötahdistin

50.10 Rytmihäiriötahdistimen merkitys sydänsairauksien hoidossa	784
50.20 Rytmihäiriötahdistimen toimintaperiaate	784
50.30 Rytmihäiriötahdistimen asennus ja potilaan seuranta	785

51. Vajaatoimintatahdistin

51.10 Vajaatoimintatahdistimen merkitys sydänsairauden hoidossa	790
51.20 Vajaatoimintatahdistimesta hyötyvät potilaat	792
51.30 Vajaatoimintatahdistimen ja rytmihäiriötahdistimen yhdistelmä	793
51.40 Vajaatoimintatahdistimen asennus, säätö ja jälkiseuranta	794

Sanasto .....

Hakemisto .....

797

809